

บทที่ 1

บทนำ

1. 1 ความเป็นมา

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดตั้งขึ้นโดยการผนวกงานของหน่วยงานที่ทำงานด้านการพัฒนาสังคม การจัดสวัสดิการสังคม การพัฒนาศักยภาพของประชาชน ชุมชน การส่งเสริมสถาบันครอบครัว และการสร้างจิตสำนึกของประชาชนในชาติให้เอื้ออาทรต่อกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการงานทางด้านสังคมของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอิสระในกำกับของรัฐ ให้รวมเป็นองค์กรเดียวกัน เพื่อเป็นเจ้าภาพดูแลรับผิดชอบงานด้านสังคม อันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลในการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

อำนาจหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 ได้รับการกำหนดไว้อย่างกว้างขวางซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรม และความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัวและชุมชน การจะปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น กระทรวงจะต้องมีกลไกระบบบริหารและบุคลากร ที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพสูงทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สำหรับในส่วนกลางนั้นมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่ร่วมกันรับผิดชอบด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ และวิชาการ หน่วยงานเหล่านี้ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ การเคหะแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำหรับในส่วนภูมิภาคนั้นกระทรวงฯ มีตัวแทนในระดับจังหวัด คือสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด*

สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด (สนง. พมจ.) เป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2545 ฐานโครงสร้างที่ปรับเปลี่ยนมาจากสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบเดิมเป็นงานให้บริการช่วยเหลือ และจัดสวัสดิการแก่คนชรา คนไร้ที่พึ่ง สตรี ครอบครัว ผู้ขาดโอกาสทางสังคม ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย ประชาชนผู้ประสบปัญหาทางสังคม การสงเคราะห์และพัฒนาชาวเขา การสงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ประสบภัย และการสงเคราะห์ช่วยเหลือครอบครัวยากจนให้มีที่ดินประกอบอาชีพในนิคมสร้างตนเอง เป็นต้น การให้บริการทางสังคมที่กล่าวมาเป็นการ

* ปัจจุบันสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด” ตามกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2547

ทำงานในลักษณะหน่วยปฏิบัติ ต่างจากสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เชิงวิชาการ วางแผนและกำกับติดตามเป็นหลัก แทนที่จะเป็นผู้ปฏิบัติเองทั้งหมด โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ และรายงานสถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจเพื่อกำหนดนโยบายในระดับจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข
2. ประสานและจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ของจังหวัด ให้เป็นไปตามแนวนโยบายของกระทรวง
3. ส่งเสริมและประสานการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามภารกิจและเป้าหมายของหน่วยงานในกระทรวง
4. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานกับองค์กรเครือข่ายในจังหวัด ทั้งภาครัฐและเอกชน
5. ส่งเสริม ประสานงาน และดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม รวมทั้งส่งต่อให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย
6. เป็นศูนย์ข้อมูลด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับจังหวัด
7. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ให้มีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิชาการ และผลการปฏิบัติงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
8. ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

โดยที่สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด เป็นกลไกระดับภูมิภาคที่สำคัญของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่จะสามารถปฏิบัติการด้านการพัฒนาสังคม เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ให้เข้าถึงและครอบคลุมประชาชนทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ดังนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงเห็นความจำเป็นที่จะมีการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนางานของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด ให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานตามภารกิจใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดปฏิบัติหน้าที่บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งสู่วิสัยทัศน์ของกระทรวงที่จะเป็นองค์กรและกลไกระดับชาติ ที่เอื้ออำนวยและประสานเชื่อมโยงกับภาคีทุกภาคส่วน เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีบริการสวัสดิการและการคุ้มครองอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และเสมอภาค สามารถช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน เป็นสังคมสันติสุข น่ายุติและยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2545
- 2) เพื่อจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด

1.3 ขอบเขตการศึกษา

- 1) ทบทวนองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีและวิธีการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสังคม และสวัสดิการสังคมในทุกมิติ จากหนังสือวิชาการ(Text Books) รายงานการวิจัย บทความในวารสารวิชาการ และรายงานการสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 2) ศึกษาอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2545 และศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด จากเอกสารรายงาน วิชาการ ระเบียบ กฎหมาย ของหน่วยงานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 3) สร้างกรอบแนวคิด วิธีการและแผนดำเนินการศึกษา เพื่อจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด
- 4) ศึกษาสถานการณ์การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด บทบาท หน้าที่ที่ปฏิบัติงานจริง ปัญหาอุปสรรคที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามอำนาจ หน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎกระทรวงฯ บทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานส่วนกลาง สภาพในพื้นที่ และการบริหารงานในรูปแบบบูรณาการของจังหวัด รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In-depth Interview) จากเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรสาธารณะประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนกลุ่มเป้าหมายผู้มารับบริการ และการสังเกตการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ สนง. พมจ. โดยทำการศึกษา 4 ภาคๆ ละ 2 จังหวัด
- 5) ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อยกร่างมาตรฐานและตัวชี้วัด การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด ประกอบด้วยมาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า มาตรฐานด้านระบบและกระบวนการปฏิบัติงาน มาตรฐานด้านวัฒนธรรมองค์กร และมาตรฐานด้านผลผลิตและผลลัพธ์
- 6) จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเสนอร่างมาตรฐานและตัวชี้วัดการปฏิบัติงานของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด เพื่อรับฟังความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องทั้งในกระทรวง และภายนอก

ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ โดยจัดในระดับภาคทั้ง 4 ภาคๆ ละ 1 ครั้ง และในระดับประเทศ 1 ครั้ง

7) ปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดฯ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้มาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งแนวทางและรูปแบบการจัดเก็บข้อมูล การจัดทำระบบข้อมูล และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงตัวชี้วัด

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) มาตรฐานและตัวชี้วัดการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด เพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการปฏิบัติภารกิจ การติดตามประเมินผล และการพัฒนางานของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด เพื่อให้สำนักพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด สามารถปฏิบัติภารกิจได้บรรลุตามเป้าหมายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี

2) คู่มือการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการดำเนินงานพัฒนาสังคม สวัสดิการสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ในจังหวัดที่รับผิดชอบ